

Dušan Ječmenica

Macromedia Flash – tempirana bomba ili multimedijalni napredak ? (uputstvo za primenu Flash-a)

Svi se sećamo vremena kad je Internet pripadao isključivo medijima za prenos tekstualnih informacija, međutim više je nego očigledno da se u novije vreme, zahvaljujući pre svega razvoju infrastrukture i brzine prenosa, pridružuje multimedijalnim kategorijama: osim prenosa statičnog teksta i slike, svoje mesto polako pronalaze animacija i zvuk.

Nažalost, izgleda da to šarenilo oblika i boja, animirani filmovi, i interakcija koja podseća na introscreen neke video igrice uglavnom oduševljavaju one krajnje korisnike koji i nisu baš kompjuterski opismenjeni, ili bar pokušavaju to da postanu, a njihov broj je ogroman u celom svetu. Dugim rečima, što šarenije i sa što više zvuka, i eto vam recepta kako da prodate dizajn sajta prosečnom korisniku. Međutim, to što napravite na takav način podseća na sve samo ne na sajt, jer se interaktivnost, navigacija, funkcionalnost i upotrebljivost svode na namanju moguću meru, čineći da sajt postane mali propagandni film koji ima svoj vremenski tok i na njega se vrlo malo može uticati. Naravno, čast izuzecima, ali njih je veoma mali broj. Za ovih 6 godina koliko Flash postoji, ne sećam se da sam video više od deset sajtova izrađenih u Flashu koji ispunjavaju sve uslove pravilnog web-dizajna i dobrog ukusa. Dobro, ako neko misli da sam preoštar, neka se priseti koliko "flash-olikih" sajtova ima u svom favorites/bookmarks direktorijumu? U svakom slučaju, ako ih imate više od dvadesetak, trebalo bi da razmislite o svom ukusu, kao i o potrebi da ga promenite.

Macromedia je uvek davala maštovita imena svojim proizvodima, ali čini mi se da nijednom proizvodu kao Flash-u tako dobro ne pristaje ime. Možda većinu vas podseća na bljesak ili brzinu, ali mene neodoljivo podseća na ekspoziju bombe, i to one koju drži web dizajner amater. Da, baš tako, Flash može predstavljati tempiranu bombu ukoliko se ne koristi kako valja.

Tri pravca

Ovaj članak nikako ne predstavlja kritički osvrt na sam Flash, već na njegovu neprofesionalnu i nadasve neukusnu primenu čiji smo, na žalost, svedoci u poslednje vreme.

Naime, prilikom izrade sajta, Flash možete koristiti u tri pravca:

- 1) kao uvodnu animaciju
- 2) kao kombinaciju sa HTML-om (u nekom razumnom odnosu, npr HTML 70% a Flash 30%)
- 3) čitav sajt izrađujete u Flash-u

Ono što ću ja u daljem izlaganju pokušati da vam objasnim jeste zašto je najbolje koristiti drugu metodu, a prvu i treću samo kada morate.

Browser u browseru

Verujem da je već postala opštepoznata činjenica da je Flash plug-in. Znači on predstavlja deo stranice koji je zaseban i na njega se vrlo malo može uticati kroz komande browsera, tako da on ustvari predstavlja browser za sebe. Ako vam treba potvrda ovoga, evo: u sajtu koji je 100% napravljen u Flashu pratite par linkova da biste se malo udaljili od naslovne strane. I onda na browseru pritisnite dugme BACK. Gde ćete sad "otići" ? Ništa se neće desiti. Zašto? Zato što flash plug-in nije implementiran u browser na nivou totalne kontrole. Znači, ako hoćete da pravite potpuno funkcionalan sajt u Flashu morate unutar njega samog da obezbedite takve kontrole. Dalje, o promeni veličine fontova i štampi samih stranica da ne pričamo. Ako se još uzme ključna stvar kao što je sačuvavanje stranica (save as...), onda vidimo da je Flash na tom nivou potpuno neupotrebljiv.

Upotrebljivost, kome to još treba?

Osnovna svrha svakog sajta, pa i onog izrađenog u Flash-u jeste da prenese informacije, ali na upotrebljiv način (da mogu da se sačuvaju, kasnije odštampaju, pošalju nekom e-mailom...). Čini mi se da Flash u rukama dizajnera koji pati od forsiranja mnoštva boja i animacija koje navodno treba da "fasciniraju" posetioce, nema baš takvu svetlu budućnost. Neko će možda izbegavati takvo šarenilo ili haos i želiti da poštuje pravila web dizajna, ali šta je sa fontovima? Treba li posebno napomenuti anti-aliasing efekat za fontove koji je default[X1], i može se izbeći samo ako se tekst okarakteriše kao input text ili dynamic. Ovaj efekat doprinosi da slova, ako su manja od 14px, izgledaju poprilično "razmazano" što je i normalno jer Flash generiše vektorsku grafiku. Šta hoću da kažem? Ako ste se opredelili za Flash, na vama je velika odgovornost jer će te morati u svakom trenutku izrade sajta misliti kako da postane što upotrebljiviji. A pošto to zahteva dosta znanja i iskustva, predlažem vam da Flash uvodite u vaše sajtove postepeno. Štaviše, i kad steknete dovoljno iskustva, bilo bi dobro da vam odnos Flasha i html-a ne pređe pola-pola.

Demnostracija sile

Dobro, ko još koristi totalno animirane i sporoučitavajuće "flash-olike" sajtove. Čini mi se da to rade samo dve grupe korisnika: ozbiljne korporacije koje na taj način demonstriraju silu i nemaju apsolutno nikakvu nameru da prenesu neke bitne informacije, već samo da pokažu da je njihov sajt skup i da prati tehnološke trendove, a drugu grupu predstavljaju totalni dizajneri, ovisnici o Flash-u, čiji rad uglavnom pokazuje šta sve Flash može da uradi, ali ne prenosi nikakvu informaciju (ako izuzmemo omiljenu muziku, jelo i piće, kao i datum rođenja autora sajta).

Razmislite dobro, da li ste nekada videli da je sajt koji se bavi dnevnim vestima ili download-om drajvera urađen u potpunosti u Flashu?

Reklame i TV – a gde je tu interaktivnost?

Pošto ste, verujemo, oduševljeni mogućnostima Flash-a (a ko nije?), sedate da uradite svoj prvi intro – uvodnu animaciju. Tamo će se okretati neka slova, oblici, boje, i naravno ono neizbežno (i neukusno): DOBRODOŠLI :) Muzika je nezaobilazna. To će se sve učitavati desetak minuta, i stvarno možda ovo nekome obećava dobru zabavu ali meni ne jer neodoljivo podseća na TV reklamu. Nikakva interaktivnost ne postoji i jedva čekamo da prođe. Pa čak i TV reklama ima neke prednosti: besplatna je, a za vreme njenog emitovanja možemo da skoknemo u kuhinju po kokice dok se Internet plaća, a download introa nam guši konekciju. Međutim, intro može biti i pametno iskorišćen, npr za odabir jezika na višejezičnim sajtovima, i naravno predstavlja animaciju koja traje ne više od 5 sekundi i učitava se u nekom razumnom vremenu. Dovoljno da izgleda lepo, a da ne bude dosadno.

Naravno, zlobnici će reći da u uvodnim animacijama uvek postoji link "Skip intro", pa kome se ne sviđa, može da preskoči intro. Ali, čemu onda čitava zavrzlama? Znači, ko je besposlen gledaće intro, a kome se žuri - neće. Ako je to viđenje interaktivnosti na Internetu, onda svaka čast, jer meni takav Internet ne treba.

Svako čudo za tri dana

Internet nije više čudo, čak ni kod nas, i sve veći broj korisnika Interneta se polako "skida" od zavisnosti istim. Oni polako prelaze u populaciju koja više ne luta besciljno Internetom, već ga koristi samo kada im je to potrebno. Baš zato je svaki piksel na ekranu i svaki sekund učitavanja bitan da biste privukli posetioce na svoj sajt. Pre par godina pročitao sam jedno veoma pametno zapažanje u vezi posećenosti sajta, koje važi danas više nego ikada, i ono glasi otrpilikom ovako: Nije neka nauka da dovučete posetioce na sajt, ali je stvarno potrebno znanje da vam ti isti posetioci STALNO posećuju sajt. Tako da oni webmasteri koji se hvale brojem poseta, treba da se zapitaju koliko od tih posetilaca dolazi ponovo na sajt?

Znači, ako neko napravi sajt u Flashu koji će izazvati opšte oduševljenje, ali niko se neće ponovo vratiti da ga poseti (jer je već sve viđeno), onda se on ne može smatrati web dizajnerom, nego "digitalnim umetnikom", što je u potpunosti druga profesija. Upravo zato za izradu sajta vam nije dovoljno samo dizajnersko znanje i umetničko nadahnuće, već i dosta tehničko-programerskog znanja.

"Čemu služi, a uz to i ne radi?"

Flash je prvenstveno alat za web, ali i više od toga. U trenutku kada pišem ovaj članak, moja prijateljica, koja je odličan dizajner, upravo koristi Flash da bi napravila animacije saobraćaja za multimedijalni CD koji treba da pomogne spremanju vozačkog ispita.

Da ne pričam o CD-vizit kartama koje vam upotrebom Flash-a daju potpuno novu dimenziju predstavljanja. Treba li pomenuti video igrice? Ili edukativne animacije (za učenje slova , brojeva, prikaza kako nešto funkcioniše, itd...)? Znači, web dizajn je samo jedan od aspekata njegovog korišćenja. Flash je izuzetno moćan program, i baš zbog toga treba da mu ukažete poštovanje i da ga koristite kako treba i koliko treba. Ako ne verujete u sve gore navedeno, ili još uvek niste sigurni kako da koristite Flash u web dizajnu, pogledajte sajt tvorca istog: www.macromedia.com

Naićićete na onaj magični odnos sa početka priče HTML 70%, Flash 30%.

Ako vam je i to malo, pogledajte ova dva sajta:

www.pupa.it

www.echomedium.com

Da, tako to rade profesionalci...Demontirali su bombu.